ISSN: 2181-1741 (print)
ISNN: 2181-1725 (online)
2024 / № 10

FILOLOGIK TADQIQOTLAR:
TIL
ADABIYOT
TA'LIM

Philological research:
LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

Филологические исследования:
ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

pholologicalresearch.uz

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI
TerDU

ILMIY-INNOVATSION JURNAL

ТЕРМИЗ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA’LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

Илмий-инновацион журнал

Jurnal OAK Rayosatining 2022-yil 30-sentabrdagi 325/6-son qarori bilan filologiya fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

2021-yildan buyon nashr etiladi

2024/ № 10

Termiz – 2024

Muassis:
Termiz davlat universiteti

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

ILMIY-INNOVATSION JURNAL

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020-yil 19-oktyabrda 1122 raqami bilan ro‘yxatga olingan. Matnlarda foydalanilgan misol, ko‘chirma va ma’lumotlar aniqligi uchun mualliflar javobgardir. Jurnaldan ko‘chirib bosilganda manba qayd etilishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 28.10.2024
Qog‘oz bichimi: 70x85
Bosma tabog‘i: 5.94
Ofset bosma. Ofset qog‘ozi
Adadi: 100
Bahosi kelishilgan narxda
Buyurtma: 155-son

«TerDU bosmaxonasi»da chop etildi
Termiz shahri, Barkamol avlod ko‘chasi, 43-uy

Tahririyat manzili:
190111, Termiz shahri,
Barkamol avlod ko‘chasi, 43.
Telefon: +998762231649

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Rasmiy sayt:
https://journaltersu.uz

BOSH MUHARRIR:
Abduqodir TOSHQULOV,
iqtisod fanlari doktori, professor

TAHRIR HAY’ATI:

Bekpo‘lat Umurqulov, *filologiya fanlari doktori, professor (bosh muharrir o‘rinbosari)*
Shoxista Maxmaraimova, *filologiya fanlari doktori, professor (mas’ul muharrir)*
O‘ral Xoliyorov, f.f.f.d. (PhD), dotsent (O‘zbekiston)
Olmos Ulviy Binnatova, f.f.d., professor (Ozarbayjon)
Karl Rayxl, f.f.d., professor (Germaniya)
Vali Savash yelok, f.f.d., professor (Turkiya)
Dorota Silviya, f.f.f.d. (PhD), dotsent (Polsha)
Muslihiddin Muhiddinov, f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Ibodulla Mirzayev, f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Abdi Mamatov f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Suyun Karimov f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Muhammadxon Hakimov, f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Nafas Shodmonov f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Dilmurod Quronov, f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Baxtiyor Mengliyev, f.f.d., professor (O‘zbekiston)
Normat Yo‘ldoshev, f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)
Abdulla Xudoyqulov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Bobonazar Murtazayev, f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)
Asqar Eshmo‘minov, f.f.d., dotsent (O‘zbekiston)
Obidjon Shofiyev, f.f.f.d. (PhD), dotsent (O‘zbekiston)
Zafar Umurqulov, f.f.f.d., dotsent, (PhD) (O‘zbekiston)
Nurali Amonturdiyev, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Hakim Ahmedov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Ahad Shukurov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Eshnazar Jabborov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Abdumurod Arslonov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Sirojiddin Turdimurodov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Umida Raximova, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Gulchehra Begmatova, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Nargis Qurbonazarova, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Muyassar Xolova, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Sherzod Turdiqulov, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Zaynura Qodirova, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)
Humayun Nadim Muhammad, f.f.f.d. (PhD) (O‘zbekiston)

Texnik muharrir: Bahodir To‘raliyev

Учредитель:
Термезский государственный университет

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

НАУЧНО-ИННОВАЦИОННЫЙ ЖУРНАЛ

Зарегистрировано Агентством информации и массовых коммуникаций при Администрации Президента Республики Узбекистан от 19 октября 2020 года под номером 1122.

Авторы несут ответственность за точность приведенных в текстах примеров, отрывков и данных. Необходимо указывать источник при копировании из журнала.

Разрешено к печати: 28.10.2024
Размер бумаги; 70x85
Печатный лист: 5.94
Офсетная печать: Офсетная бумага
Тираж: 100. Цена договорная
Заказ: 155

Печатано в «Типографии ТерГУ»
ул. Баркамол авлод 43, г. Термез

Адрес редакции:
190111, г.Термез, ул. Баркамол авлод, 43.
Телефон: +998762231649

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Официальный сайт:
https://journaltersu.uz

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
Абдукадир ТАШКУЛОВ, доктор экономических наук, профессор

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Бекпулат Умуркулов, доктор филологических наук, профессор (зам. главного редактора)
Шохиста Махмараимова, доктор филологических наук, профессор (ответственный редактор)
Урал Холияров, ф.ф.ф.д. (PhD), доцент (Узбекистан)
Олмос Улвий Биннатова, д.ф.н., профессор (Азербайджан)
Карл Райхл, д.ф.н., профессор (Германия)
Вали Саваш Елок, д.ф.н., профессор (Турция)
Дорота Сильвия, PhD, доцент (Польша)
Муслихиддин Мухиддинов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Ибодулла Мирзаев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Абди Маматов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Суюн Каримов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Мухаммадхон Хакимов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Нафас Шодмонов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Дилмурод Куронов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Бахтиёр Менглиев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Нормат Юлдашев, к.ф.н., доцент (Узбекистан)
Абдулла Худайкулов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Бобоназар Муртазаев, ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Аскар Эшмуминов, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Обиджон Шофиев, д.ф.ф.н. (PhD), доцент (Узбекистан)
Зафар Умуркулов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Нурали Амонтурдиев, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Хаким Ахмедов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Ахад Шукуров, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Эшназар Джаббаров, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Абдумурод Арслонов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Сирожиддин Турдимуродов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Умида Рахимова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Гульчехра Бегматова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Наргис Курбаназарова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Муяссар Холова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Шерзад Турдикулов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Зайнура Кадирова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Хумаюн Надим Мухаммад, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)

Технический редактор: Баходир Туралиев

Institutor:
Termez State University

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

SCIENTIFIC-INNOVATIONAL JOURNAL

Registered by the Agency for Information and Mass Communications under the President's Administration of the of the Republic of Uzbekistan on October 19, 2020 under number 1122.

The authors are responsible for the accuracy of the examples, passages and data provided in the texts. The source must be specified when copying from the journal.

Approved for printing: 28.10.2024
Size of the paper: 70x85
Printed sheet: 5.94. Offset printing.
Offset paper. Circulation: 100
Price is negotiable
Order: 155. Printed at the «Printing House of the TerSU»
43, Barkamol avlod str. Termez city.

Address of Editorial Office:
190111, Barkamol avlod str., 43,
Termez city.
Phone: +998762231649

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Official website:
https://journaltersu.uz

EDITOR IN-CHIEF:
Abdukodir TASHKULOV, doctor of economic sciences, professor

EDITORIAL BOARD:

Bekpulat Umurkulov, doctor of philological sciences, professor (Uzbekistan) (deputy chief editor)
Shohista Makhmaraimova, doctor of philological sciences, professor (Uzbekistan) (editor-in-chief)
Ural Kholiyorov, PhD, associate professor (Uzbekistan)
Olmos Ulviy Binnatova, doct.of philol. sciences, professor (Azerbaijan)
Karl Rayxl, doct.of philol. sciences, professor (Germany)
Vali Salvash Elok, doct. of philol. sciences, professor (Turkey)
Dorota Silvia, PhD, associate professor (Poland)
Muslihiddin Mukhiddinov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Ibodulla Mirzaev, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Abdi Mmatov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Suyun Karimov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Muhammadkhon Khakimov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Nafas Shodmonov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Dilmurod Kuronov, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Bakhtiyor Mengliev, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Normat Yuldashev, cand.of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Abdulla Khudaykulov, PhD (Uzbekistan)
Bobonazar Murtazaev, cand.of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Askar Eshmuminov, doct.of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Obidjon Shofiev, PhD, associate professor (Uzbekistan)
Zafar Umurkulov, PhD (Uzbekistan)
Nurali Amonturdiev, PhD (Uzbekistan)
Hakim Akhmedov, PhD (Uzbekistan)
Ahad Shukurov, PhD (Uzbekistan)
Eshnazar Jabbarov, PhD (Uzbekistan)
Abdumurod Arslonov, PhD (Uzbekistan)
Sirojiddin Turdimurodov, PhD (Uzbekistan)
Umida Rakhimova, PhD (Uzbekistan)
Gulchekhra Begmatova, PhD (Uzbekistan)
Nargis Kurbanazarova, PhD (Uzbekistan)
Muyassar Kholova, PhD (Uzbekistan)
Sherzod Turdikulov, PhD (Uzbekistan)
Zaynura Kadirova, PhD (Uzbekistan)
Humayun Nadim Muhammad, PhD (Uzbekistan)

Technical editor: Bakhodir Turaliyev

МУНДАРИЖА

TILSHUNOSLIK

JO‘RAYEVA BIBISH MUXSINOVNA,
TO‘XTAYEVA DILAFRUZ ASHUROVNA
Intensivlik va darajalanish munosabati 7

ТОЖИЕВ ОЛИМЖОН МУЙДИНОВИЧ
Ўзбек тилида равиш/сифат типидаги лексемаларда мазмуний синкретизм 12

UMURQULOV ZAFAR BEKPO‘LATOVICH
Til – hissiyotlar ifodalash vositasi 16

MARDIYEV BEGALI XUDOYQUL O‘G‘LI
Shaxs nomlarining lug‘aviy qatlamdagi o‘rni va tavsifiy belgilari 21

QODIROVA MUKADDAS TOG‘AYEVNA
Ingliz tili biznes diskursida dunyoning paremiologik manzarasi.....24

JO‘RAYEVA NASIBAXON GANIYEVNA
Tarixiy romanlar diskursida so‘zlarning
o‘zaro ma’no munosabatlari 29

RO‘ZIMATOVA DILNOZA MURODOVNA
Ijtimoiy maqomning sotsiolingvistik talqini 32

ZAYNUTDINOVA GULNOZA ANVARJON QIZI
Presedent birliklar va turg‘un birikmalarning
badiiy matndagi poetik ahamiyati (Shuhrat Orif ijodi misolida).....37

VASLIDDINOVA KAMOLA QODIRJON QIZI
Korpus platformalarining til tadqiqotidagi amaliy ahamiyati.....42

НАРМУРОДОВА ДИЛФУЗА АБДУХОЛИК КИЗИ
Типологические и генетические характеристики
терминосистемы civil engineering/строительство 46

YADIGAROVA SITORA BAXRAMOVNA
Phraseological units with clothing components in english language.....49

МУНДАРИЖА

ADABIYOTSHUNOSLIK

BOLTAYEVA GULCHEHRA SHOKIROVNA
Muxammaslarda ijtimoiy muammolar tasviri.....51

СМАМУТОВА ШИРИН АЗАТБАЕВНА
Қазіргі қазақ-қарақалпақ прозасындағы әдеби байланыстар.....54

АБДУЛЛАЕВ МУҲАММАД ҲАМЗАЕВИЧ
Убайдий рубоийнавис шоир.....57

ГАСЫМОВА СЕВИНДЖ АШУР КЫЗЫ
Традиции праздника новруз в Азербайджане.....60

NADIM MUHAMMAD HUMAYUN
Alisher Navoiying «Hayratul-abror» dostoniga ishlangan «Hammomdagi uchrashuv» miniatyurasiga sharh va Navoiy qurdirgan ba'zi inshootlar.....66

JUMAYEV ILHOM HAMROYEVICH
O'zg'urmish – komil zohid timsoli.....71

КЕНЖЕБАЕВА РОЗА САЙЛАУОВНА
Фариза оңғарсынова және қарақалпақ Ақын-жазушылары арасындағы достық әдеби байланыс.....78

ALIYEVA ORZIGUL
Abdulla Oripov va Shavkat Rahmonning olam hamda insonga munosabatidagi o'ziga xoslik.....81

Filologik tadqiqotlar: til, adabiyot, ta'lim. 2024; 10
ISNN: 2181-1741 (Print)
ISNN: 2181-1725

ФАРИЗА ОҢҒАРСЫНОВА ЖӘНЕ ҚАРАҚАЛПАҚ АҚЫН-ЖАЗУШЫЛАРЫ АРАСЫНДАҒЫ ДОСТЫҚ ӘДЕБИ БАЙЛАНЫС

Кенжебаева Роза Сайлауовна,
Қарақалпақ мемлекеттік университеті,
Қазақ тілі және әдебиеті кафедрасының ассистент-оқытушысы

Күн сәулетті Қарақалпақстан жайлы өлең жазған ақындардың бәрі дерлік Қарақалпақ еліне келіп, ондағы көңілі даладай дархан, жүректерінде шексіз мейірім ұялаған қарапайым халқымен сағыныса кездескен сәттерін өлең жолдарына қосып отырған. Мұндай өлеңдер дастархан басында кездейсоқ туа салатын ресми өлең жолдары емес, ақындардың толғақты шынайы толғанысынан, жүрек төрінен шыққан ыстық лебіздері деуге болады. Қазіргі қазақ поэзиясында аты әлемге кең танылған дарабоз ақындарымыздың бірі Фариза Оңғарсынова – халықаралық деңгейдегі ақындар әлеміне өзінің қайталанбайтын біртуар дара талантымен танылып, мойындалған тек талантты ақын ғана емес, белгілі қоғам қайраткері. Қарақалпақстанға Фариза Оңғарсынова бірнеше рет келіп, өзінің туысқандық сезімін жырына арқау етіп, халықтар достығын мейлінше жырлап өткен. Туысқан халықтар арасындағы шынайы достық көңілі мен өмірінің мәніне айналды. Ақынның Орталық Азиядағы ірі қалалар туралы жазған жыр шоғының бірі – біздің астанамыз Нөкіс қаласына арналған. Мұнда Фариза Нөкістің тек сыртқы келбетіне емес, Нөкіс арқылы туысқан халыққа деген ыстық сүйіспеншілігін білдіреді.

Жер шарының бәрін дерлік аралаған әйгілі ақынға Нөкіс несімен ұнады, несімен қымбат деген ой-пікір мен сұраққа төмендегі жыр қатарларынан толық жауап тапқандаймыз.

Армысың, ақынды елім, батырлы елім!
Сен маған еншілес пе ең, жақын ба едің-
Енші алған егіз ұлдың қонысындай,
Шалғайлас жайлауыма жатыр жерің,- деген шумақпен басталатын бұл өлеңде ақын:

Өзіңмен қатар өсіп түлегенмін,
Ұқсаспыз өрнегіндей жүген, ердің.
Екеуміз қос бұтағы секілдіміз
Шыңдағы жалғыз өскен бір еменнің.

Шумақ қатарларынан екі елдің туысқандығын дәріптей келе, қазақ пен қарақалпақ тарихта не көрсе де, бірге көріп, бірге жасасып келгенін де ақын еске салып өтеді.

Сырғып бара жатқан өмір толқынында толқын соңынан толқын жалғасып келеді. Қазақ поэзиясының шоқ жұлдызын кемелдендіретін, оның философиялық ой-сезімдерін әлемдік деңгейге көтерген Фариза Оңғарсынова-ойнақы сезімнің емес, үлкен ойдың, терең парасаттың ақыны. Оны болмашы нәрсе оншалықты селт еткізе алмайды. Оның қаламына ілінген дүние өзінің маңыздылығымен, тереңдігімен ерекшеленіп тұрады. Бұл өлең туралы да міне, осыны айтуға болады.

Бір кештік өмір көлін дауылда сын,
Досың – дос, саған дұшпан – жауым, қасым.
Мен сенен, сен де менен аумай қаппыз,
Бір туған аға – інідей бауырласым.

Естимін өзің жақтан таныс үнді.
Мұңдасым, жақынымсың жаны сырлы.
Мен сені жаттан қорғап, сен де сырттай
Жүресің жыртып менің намысымды.

Фаризаның отты жырлары қос ұлттың қуанышы мен жұбанышына айналды.Фаризаның шығармашылығы туралы сыр шертсек, оның өлеңдерінде достық тақырыбы кең жырланған.

Бұдан артық достық пен бауырластықты, екі елдің татулығын жеткізудің өзі қиын. Ақын да лепірме сөз, айшықты теңеу іздеп сабылу жоқ, тек нақты ақиқатты ғана өлең жолдарына емін-еркін еңгізе білген.Қарақалпақ елінің табысына, бақытына қазақтар қандай қуанса, қазақтардың тағдырына қарақалпақтар да сондай алаңдайды. Екі елді, егіз халықты айырып қарау мүмкін емес. Бұл ата-бабадан сан ғасырларға ұласып кеткен игі дәстүр. Бір- бірінің намысын жырту деген тіркестің өзі ақын үлкен мағына мен мәнге лайықты етіп бере білген.

Ұқсаймыз егізіне бір ананың,
Тілеулес сезіміңе куә жаным.
Мен сенің өркен жайып өскеніңе,
Шаттана қол соғамын, қуанамын.

Сақтаған бабамыздың бар асылын,
Ұғасың сен де мендей дала сырын.

Даланың Шолпанындай нұр сәулеңді,
Шаша бер, тағдырласым, жаңашарым, - деп ақын бір ағаштың қос бұтағы секілді қатар өскен аға-інідей бауырлас, мұңдас жаны сырлы жақынына балап, масаттана жырлайды.

Фариза қаламынан туған осы бір шумақтар достық, туысқандық жайында бұрын айтылып қалған жаттанды шумақтардан мүлде басқаша болып түйіледі. Мұнда нағыз ақиқат, жүрек төрінен шыққан боямасыз көңіл сыйы жатыр десек болады.

Қазақ ақындарының Қарақалпақстан жайындағы өлең жырлары мерзімді баспасөздерде де көптеп жарияланып келмекте. Поэзияда талантты ақындар сирек туады. Біздің поэзиямыздың тарихы да осындай іргелі, ірі ақындардың легінен жаралған.

Бұл ретте аға буын қазақ ақындарынан Әбділда Тәжібаев, Хамит Ерғалиев, Жұбан Молдағалиев, Ғафу Қайырбектерден бастап, Әбдікерім Ахметов, Мұқағали Мақатаев, Төлеген Айбергенов, Мұхтар Шаханов, Еслам Зікібаев т.б. тебіреніске толы туысқандық жырларын атап көрсету қажет. Өз кезегінде қарақалпақ ақындары – Ж.Аймурзаев, И.Юсупов, Т.Жұмамуратов, Х.Сейітов, Т.Сейтжанов т.б. жырларында Қазақстан тақырыбы жүйелі түрде жырланып келе жатқанын білеміз.

Достық пен бауырмалдық – егіз ұғым және екі жаққа да тең ұғым. Қарақалпақ ақындарының Қазақстан туралы достық лебізге толы жыр жолдары Қазақстан ақындарын да өз кезегінде қанағаттандырып, шабыттандырып отырған. Әсіресе, Ибрайым Юсуповтың «Мен Абайды жатқа білге халықпын», «Сұлу екен Алматының қыздары», Тілеуберген Жұмамұратовтың «Қазақ досыма», «Көкшетау» өлеңдері қазақ халқының ыстық сүйіспеншілігіне бөленіп, жүрек төрінен орын алған жырлар.

Қазақ ақындары өз кезегінде қарақалпақ, қазақ поэзиясындағы достық пен туысқандықты жырлауда Тілеуберген Жұмамұратовтың тәжірибесінен көп үлгі алғандығы мәлім.

Т.Жұмамуратовтың Қазақстан тақырыбына арналып жазылған шығармалары өз алдына бір шоғыр дүние, өзіндік ерекшеліктері бар, дербес зерттеу объектісі болатын туындылар. Олар тек тақырыбы жағынан ғана емес, идеялық-көркемдігі тұрғысынан да достық тақырыбының аясын кеңітіп, өрісін өсірген жыр маржандары деуге болады. Мысалы, «Қазақ досыма» өлеңінің идеясы жалаң достықты мадақтау не дәріптеу емес, тарихи кезендерді тірілтіп, ата-баба дәстүрін бүгінгі ұрпақтың көз алдына әкеліп елестету екендігін көреміз:

Қазақ достым, келсең біздің араға,
Құлағың сал, ақырына қара да.
Түсінбеспіз қарақалпақ тілін деп,
Байқаусызда бізден тілмаш сұрама.

Соңынан-ақ тілмаш тауып берейін
Есіт бірақ сөйлеу тілім мынадай…

деп алады да, сонау ықылым заманнан бері екі елдің егіздің сыңарындай, бір әкенің баласындай тату жасап келе жатқанын айтып шежірелеп өтеді:

Бір егіздің сыңарындай ұрпақпыз,
Қайғыға да, шаттыққа да ортақпыз.
Кең даланың жыршысы деп біздерді,
Уәлиханов айтқан қарақалпақпыз…

деген қатарлар тарихпен ұштасып, үндесіп жатыр.

Қарақалпақ ақындары мен қазақ ақындары тек ресми кездесулерде ғана емес, жеке өмірінде де достық қарым-қатынаста жасап келген. Бұған Сәбит Мұқанов пен Садық Нұрымбетовтың, Тілеуберген Жұмамуратов пен Сырбай Мәуленов, Әбділда Тәжібаевтың, Ибрайым Юсупов пен Жұбан Молдағалиевтың т.б. арасындағы тереңге тамырын жайған жеке достықтың үлгілерін дәлел етуге болады. Олар құрдастық, қатар-құрбылық әзіл-қалжыңдары жарасқан адамдар болумен бірге, шығармашылық қызметтерінде де бірі бірінен үйреніп, бірі біріне жәрдем беріп дегендей қызметтес болған таланты ақындар.

Фариза Оңғарсынова ақындығының басты өлшемі оның лирик ақын екендігімен танылады. Қазақ әдебиетінің лирика жанрында өзіндік үні бар ақындарымыздың бірі Фариза Оңғарсынованың терең ойлы, нәзік үнді, сыршыл да шыншыл өлеңдері жыр сүйер қауымның жүрек төрінен орын алды.

Фаризаның ақындық өнерінің түп негізі лирикалық шығармалары арқылы өркендеп, дамыды. Фаризаның лирикалық шығармаларының тақырыптық аясы өте кең.

Мектеп бағдарламасында 5-сыныпта Фариза Оңғарсынованың «Оюлар» деген өлеңі берілген. Ақын мұнда ғасырлардан-ғасырларға өтіп, біздің заманымызға жетіп келген қазақ халқының асыл мұраларының бірі – ою өрнектер жайлы сыр шерте отырып, ою-өрнектердің түрлеріне: жұлдыз өрнегі, сыныкмүйіз, қошқармүйізді шынайы шеберлікпен жырлай келіп, текемет басып, ою ойған әжелеріміздің бейнесін еріксіз көз алдыңа алып келеді.

Түрін-ай текеметтің! Асыл қандай.
Үңілдім үнсіз ғана басымды алмай.
«Келе ғой, қошақаным, өзіме»,-деп,
Әжем кеп сипағандай басымнан жай.

Осыншама ой саларлық шумақтардан әжесінің көзіндей болған оюларды көргенде көз алдына кім-кім де әжесін елестетеді емес пе? Тәкеметтің әрбір өрнегі оқырман бойында ұлттық өнерге деген сүйіспеншілігін арттыра түсіп, асыл әжелеріміздің қолдарынан шыққан сан түрлі оюлардың жұртты сөзсіз таң қалдыратынын жеткізген.

Ендеше, халқымыздың ұрпақтан-ұрпаққа жеткен баға жетпес асыл мұрасы-ою-өрнектеріміз ұлтпен бірге мәңгі жасайды.

Қорыта келгенде, лирикалық шығармаларында Фариза Оңғарсынова өмір шындығын шынайы бейнелеуге ұмтылды. Фариза өлеңдерінің қазіргі жаһандану үрдісіне бағыт бұрған кезеңде өзіне сай үні, өзіне сай орны бар ұлтымыздың рухани әлемін байытқан асыл мұраларымыз деп қарасақ әсте қателеспейміз.

Rezyume. Maqolada turkiy xalqlar o‘rtasidagi do‘stona munosabatlar haqida so‘z boradi. Ular orasida qozoq she’riyatida keng tarannum etilgan qozoq-qoraqalpoq xalqlari o‘rtasidagi haqiqiy do‘stlik munosabatlari tarannum etilgan. Shuningdek, qozoq shoiri Fariza Ongarsinovaning Qoraqalpoq viloyatiga kelishi, bu xalqning mehmondo‘stligi tilga olinadi. Shoirning badiiy va go‘zal No‘kis shahrining ko‘p qavatli uylari, tarixiy maskanlari haqida yozgan she’rlari taqdim etilgan.

Резюме: Мақалада түбі бір түркі халықтарының достық қарым-қатынасы жайлы сөз етіледі. Соның ішінде қазақ поэзиясында кең жырланып келе жатырған қазақ-қарақалпақ халықтары арасындағы шынайы достық қатынастары жырланады. Сондай-ақ, қазақтың ақын да текті қызы Фариза Оңғарсынованың Қарақалпақ жеріне келуі, бұл халықтың қонақжайлылығы терең айтылады. Көркем де сұлу Нөкіс қаласының зәулім ғимараттары мен тарихи орындары жайлы ақынның тебірене жырлаған жыр жолдары берілген.

Resume: The article examines the sincere friendly relations between the Turkic peoples, in particular between the Kazakhs and Karakalpaks, which are widely reflected in Kazakh poetry. In particular, the poetess Fariza Ongarsynova, who visited Karakalpakstan on a working visit, notes the hospitality and brotherhood of the Karakalpak people, and also shares her impressions of the city of Nukus. She expresses her ardent love not only through the description of the appearance of Nukus, but also through the depiction of her sincere feelings for her kindred people using the image of Nukus.

Резюме: В статье рассматриваются искренние дружеские отношения между тюркскими народами, в частности между казахами и каракалпаками, которые широко отражены в казахской поэзии. В частности, поэтесса Фариза Онгарсынова, посетившая Каракалпакстан с рабочим визитом, отмечает гостеприимство и братство каракалпакского народа, а также делится своими впечатлениями о городе Нукусе. Она выражает свою горячую любовь не только через описание внешнего облика Нукуса, но и через изображение с помощью образа Нукуса свои искренние чувства родственному народу.